

Privilegier fra fortiden

DEBATT Bøker

Det er med interesse vi leser kronikken til Trine Stensen i bokhandlerforeningen om bokloven i DN 20. mars. Det er ingen overraskelse at lederen av Bokhandlerforeningen er for boklov. Bokhandlerforeningen er jo dominert av bokhandlerne, som er en del av nettopp kartellstrukturen.

I høringsuttalelsen til departementet var markedsandelene det var henvist til sterkt villende. Om man ser på reell markeds-makt i forhandlerleddet, er den på ca. 2/3 av markedet for de kartelleide aktorene. Når Aschehoug, Gyldendal og Cappelen også eier distribusjonssentraler og bokklubbene i tillegg til bokhandlerne, ser jo nesten alle at markedsmakten blir svært sterk. At de så i tillegg i lovs form skal verne denne markeds-makten mot uønsket priskonkurranse, slik at de kan ta ut de prisene de vil hos sluttkunden, blir jo nesten komisk. Å si at kartellstrukturen ikke har en markeds-makt som gir store muligheter for misbruk, er et forsøk på å selge keiserens nye klær.

Stensen skriver at «bokhandlerforeningen argumenterer for boklov av litteraturpolitiske hensyn, ikke økonomiske». Hun prøver da å fremstille deres argumenter som helt upåvirket av eierinteressene som hun er satt til å representere, det bør ikke være noe behov for å kommentere det nærmere.

Selvsagt vil en boklov være bra for kartelllets forlag og bokhandlere. Men ikke nødvendigvis for kunden. Er det riktig at kunden skal betale en kunstig høy bokpris for å skjermes en kartellignende bransjes privilegier som hører fortiden til? Er det riktig at det skal være et klasseskille for de som har råd til å kjøpe nye bøker og de som skal vente? Kan det ikke tenkes at lavere priser også ville føre til at det ble solgt flere bøker totalt

sett? Og er det riktig at man skal ha et prisnivå nesten dobbelt så høyt som markedet med all sannsynlighet ville satt, og på den måten legge seg laglig til også for å eksportere noe av kulturinteressen til engelskspråklig litteratur? Ville ikke i det minste et minimumskrav ved en eventuell boklov være en stor oppsplitting av eierstrukturen?

Det vises til utviklingen i andre land. Men ser man for eksempel til Frankrike, ble bokloven i sin tid til for i hovedsak å verne små uavhengige bokhandlere. I Norge, derimot, ønsker man i lovs form å verne rammene for en utstrakt kartellstruktur mot uønsket konkurranse. Det er svært betenkelig at man prøve å pakke dette inn i «kultur-politikk».

VIL NØDIG SY
PUTER. Glenn
Martinsen i
Hegnar Media

Er det ikke også en særlig innovasjonsbegrensende tanke å se på bøker som en vernet form for distribusjon av kultur? Dikt er vel like mye kultur på en diktportal som i bokform.

For enkelte segment kan det være nødvendig å tvinge frem innovasjon og nytenkning. Det gjøres ikke ved å sy puter under markedsløsninger som hører fortiden til. Der rammene endrer seg, er særordninger og en proteksjonistisk tankegang kun å skyve problemet noe fremover i tid. Det gjør at man ligger på etterskudd og vil ha langt mer å ta igjen når realiteten uunngåelig innhenter de markedsløsningene man prøver å beskytte og det ikke er et reelt markedsmessig grunnlag for.

■ Glenn Martinsen er forlags-direktør Hegnar Media

■ ■ ■ Det er viktig for et lands kultur at folk er i stand til å lese en velskrevet og nyansert artikkel med den grad av oppmerksomhet teksten krever.

Kongelige kropper

KULTUR
TORIL MOI

Det er sjelden at en forfatter klarer å erte på seg både statsministeren og lederen for opposisjonen. Men for noen uker siden klarte faktisk Hilary Mantel, den prisbelønte britiske forfatteren av romanene «Ulvetid» og «Falkejakt», å gjøre nettopp det.

Utgangspunktet for oppstyret var et foredrag Mantel holdt på British Museum den 4. februar i år. Et par uker senere ble teksten trykket i sin helhet i det litterære magasinet London Review of Books (LRB), under tittelen «Kongelige kropper».

(Både teksten og lydfilen er lagt ut på nettet.) Selv om LRB ikke akkurat er masselesning, er det viktig forum for intellektuelle i den engelsktalende verden. Om noe kommer ut der, er det lett for andre publikasjoner å plukke det opp. Det var nettopp det som skjedde med Mantels

artikkel: I begynnelsen av mars grep de britiske tabloidavisene fatt i den og gjorde Mantel til skyteskive for ekstrem kritikk for å ha angrepet hertuginnen av Cambridge.

Ved første blick kan en forstå hvorfor. For i artikkelen skriver Mantel at hertuginnen av Cambridge er «en utstillingsdukke», at det virker som om hun er «maskinlaget» og at «det eneste poenget og formålet hun har, er å føde barn». Og dette er slett ikke alt. Mantel skriver også ufortrødent at: «Kate Middleton, som hun het før, virket som hun var blitt tegnet av en komité og bygd av håndverkere, med et perfekt plastsmil og hånddreide, glanslakkerte pinnelemmer.» «Det ser ut som om Kate ble utvalgt til rollen som prinsesse fordi hun var ulastelig: så smertefullt tynn som noen kunne ønske seg, hverken lunefull eller eksentrisk, helt uten risiko for utvikling av personlighet.»

Det tok ikke mange dagene før statsminister David Cameron syntes at han måtte minne det britiske folk om at hertuginnen av Cambridge gjør en strålende jobb som ambassador for Storbritannia, og at Mantel virkelig burde avholde seg fra slike «misforståtte» uttalelser. Lederen for opposisjonen, Ed Milliband, kunne ikke være dårligere: han mente at Mantels

■ ET OFFER? Hertugen og hertuginnen av Cambridge, William og Catherine/«Kate» under St. Patrick's dag-markeringen i Aldershot 17. mars. Foto: Toby Melville, WPA Pool/Getty Images

uttalelser hadde vært «sårende», og at «Kate fortjener vår støtte» i den «vanskelige jobben» hun så briljant utfører.

Problemet med denne mediestormen er at den bygger på en monumental feillesning av Mantels tekst. For poenget med artikkelen er å si noe om hva som skjer med kroppen når den blir kongelig, og spesielt å vise at når kvinnekroppen blir kongelig, så blir den ikke bare offentlig, men allemannseie på en måte som kan bli fullstendig fatal.

Dette emnet har Mantel god greie på. Hun skriver om Anne

De fornærmende sitatene som pressen og politikere ble så opprørte over, uttrykker ikke Mantels eget syn

■ E-post: etterbors@dn.no Kontaktperson: Sarah Sørheim sarah.sorheim@dn.no Innlegg sendes til etterborsdebatt@dn.no

■ DN betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere, og til å forkorte innlegg.

■ Bidrag som ikke er bestilt, honoreres ikke. Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4000 tegn (cirka 700 ord). Underinnlegg/replikk: Maks 1000 tegn (cirka 200 ord).

mediene som hadde tatt ordene hennes helt ut av sammenheng.

At den britiske tabloidpressen ikke nødvendigvis er interessert i en upartisk presentasjon av nyansert materiale, er ikke noe nytt. Men at presumptivt intelligente politikere (eller assistentene deres) heller ikke er i stand til å lese en seriøs artikkel skikkelig, er ikke bare skuffende, men direkte farlig. For når politikernes våre mister evnen til å forstå elegant og nyansert språk, mister de evnen til å forstå virkeligheten. La oss håpe de leser politiske og økonomiske analyser med større oppmerksomhet. Cameron og Milliband burde ikke ha angrepet Mantel. De burde ha forsvart henne. De burde ha sagt at det er viktig for

et lands kultur at folk er i stand til å lese en velskrevet og nyansert artikkel med den grad av oppmerksomhet teksten krever.

De burde ha sagt at Mantels artikkel hever nivået på offentlig debatt og at den gir genuin historisk dybde til vår forståelse av Kates situasjon. Ikke minst burde de ha sagt at denne artikkelen slett ikke er et forsøk på å kritisere hertuginnen av Cambridge: Enhver som leser den oppmerksomt, vil se at den er skrevet ut fra dyp medfølelse. Ikke bare med hertuginnen av Cambridge, men med enhver kvinne som havner i en så utsatt posisjon.

■ Toril Moi er professor i litteratur ved Duke University www.torilmoi.com

Navn: Siri Legernes
Alder: 55
Stilling: Adm.dir., Link Arkitektur

PÅ NATTBORDET

– Jeg må dessverre si jeg har referater fra styremøter og ledemøter. Det er ikke bra, det vet jeg jo. Men jeg har en vanvittig stor bokhylle i stua, og en høy stabel ved lesetolen som er en kilde til nytelse, men også irritasjon, siden det er så mye man ikke får lest.

– Men får du kikket litt på disse bøkene? Styremøtepapirer til tross?

– Akkurat nå leser jeg en veldig vakker bok som jeg fikk i julegave. Den høres kanskje litt kjedelig ut når man beskriver den, den handler om en ung og en gammel kvinne som blir kjent med hverandre, men hva er det den heter.

– «La meg synge deg stille sanger».

– Ja, den er det. Den er den første jeg leser i den genren, jeg gleder meg til å lese den ferdig i påsken. Og så fikk jeg en bok av en av mine glødende entusiastiske ansatte, biografien om Steve Jobs.

– Men kanskje ikke fordi han vil du skal være som Jobs i ett og alt?

– Nei, det var særlig noen kapitler han hadde lyst å diskutere. Det er jo noe de har gjort riktig i Apple, jeg blir så glad når noen viser slik vilje og engasjement.

– Selv nattbordet får tilsendt bøker av intervjuobjekter! Man kan ikke annet enn å bli litt menneskevenn av det, naturlige inklinasjoner til tross.

– Det må være en fin jobb du har.

– Det er et privilegium. Du nevner stor bokhylle, det ser ellers ut til at bøker i stadig større grad gjemmes vekk?

– Ser man på boligannonser i dag, er bøkene helt borte, ja. Bøker kastes og stues vekk. Men hos meg er det en kjempestor vegg. Og visuelt så bråker den veldig, jeg må innrømme det. Jeg er ellers ganske minimalistisk av meg, men den veggen skal stå. Og bøkene er ikke sortert etter farge!

– Nattbordet vurderer et pater-nostersystem i stuen. Alle vil bli glad for det.

– Jaaa! Men et problem var min tendens til å gi vekk bøker som jeg syntes var gode.

– Så hyllen representerte kun det som ikke var godt nok?

– Jeg er blitt gjerrigere med årene.

122. mai — 5. juni 2013

Festspillene i Bergen byr på 15 dager med musikk og scenekunst

MarcoPolo/av /TanDun

Program & Billetter

Se hele festspillprogrammet på www.fib.no
Billetter på www.billettsservice.no

FESTSPILLENE I BERGEN

ÅPNINGSFORESTILLING 2013

GRIEGHALLEN 22. & 23. MAI

SCENEKUNST OPERA

Hele verden i én opera! Den kinesiske komponisten Tan Dun er mest kjent for filmmusikken til «Snikende tiger, skjult drag», som han fikk både Oscar og Grammy for. I denne fargerike veven av en opera tar han utgangspunkt i Marco Polos legendariske oppdagelsesreise fra Italia til Kina.

Bak oppsetningen står regissøren, designeren og videokunstneren Netia Jones, beskrevet som «den mest fantasifulle operaregissøren i Storbritannia i dag». Presenteres av Festspillene i Bergen og Bergen Nasjonale Opera, i samarbeid med Bergen Filharmoniske Orkester og KorVest.

DNB

Statoil

Bergens Tidende

Radisson

DagensNæringsliv

DagensNæringsliv

Sentralbord 22 00 10 00

Kundeservice 815 11 815

Annonse 22 00 10 75

Dagens Næringsliv Christian Krohgs gate 16, Postboks 1182 Sentrum, 0107 Oslo REDAKSJONEN Netter kl. 16.30 Desken: 22 00 13 30 Etterbørs: 22 00 10 05	Feature: 22 00 13 51 Finans/næringsliv: 22 00 13 64 Foto: 22 00 13 07 Livsstil: 22 00 13 73 Nyhetsjef: 24 10 14 30 Politikk/økonomi: 22 00 13 93 Utenriks: 22 00 13 65	REDAKSJONER UTENFOR OSLO Kristiansand: 38 07 13 00 Stavanger: 51 85 81 11/13 Trondheim: 91 60 0217 Tromsø: 77 66 56 65 REDAKSJONER UTENLANDS Bangkok: +66 7622 5970	London: +44 20 8241 9494 New York: +1 917 544 3865 TELEFAKS OSLO Abonnement: 22 00 10 60 Administrasjon: 22 00 10 10 Kristiansand: 38 07 08 30 Løssalg: 22 00 10 30	Redaksjonen: 22 00 11 10 TELEFAKS UTENLANDS Bangkok: +66 762 34580 TELEFAKS UTENFOR OSLO Bergen: 55 31 65 92 Kristiansand: 38 07 08 30 Stavanger: 51 85 81 10	Trondheim: 73 80 89 02 Tromsø: 77 66 56 78 E-POST annonse@dn.no kundeservice@dn.no redaksjonen@dn.no www.dnavis.no